Norra Vedbo härad.

127. Bona. Bredestads sn.

Pl. 87.

Litteratur: K. D. Andersson: Skrivelse till Riksantikvarien den $^{23}/_{9}$ 1952 (ATA); S. B. F. Jansson: Undersökningsrapport den $^{30}/_{9}$ 1953 (ATA).

Äldre avbildningar: Andersson: teckning sept. 1952 (ATA); G. Svahnström: foto 1952 (ATA); Jansson: foto sept. 1953 (ATA).

Fragment av en runsten påträffades hösten 1952 vid reparation av mangårdsbyggnaden vid Bona gästgivaregård, omedelbart Ö om Bredestads kyrka och på andra sidan landsvägen (härom närmare i S. B. F. Janssons undersökningsrapport). Tre delar blevo funna i september och en i december. Ett stycke (med runföljden 13–18) låg i murstocken, två stycken (med runföljden 2–11) lågo i den gamla grunden. Det senast påträffade stycket låg ½ m under markytan alldeles utanför byggnadens södra grund. På detta stycke finnas slingor och en säker runa (nr 1). De tre först funna styckena visade sig ha passning inbördes, men det fjärde som dock av allt att döma tillhör samma sten, kunde icke fogas ihop med de tre andra delarna.

Sedan Riksantikvarieämbetet låtit sammanfoga fragmenten och komplettera stenen med cementbruk, är denna nu rest på gårdsplanen 25 m V om mangårdsbyggnadens huvudingång, 4 m ÖNÖ om den gamla landsvägen, 75 m Ö om Bredestads kyrka, med inskriftsytan vänd mot V, åt landsvägen. Det senast funna stycket har provisoriskt fastsatts nedtill på stenen för att hindra, att det skall gå förlorat. Att exakt fastställa, var det har suttit, är för närvarande omöjligt. Över slingan synas rester av ett kors, liksom vid basen.

Stenen är 175 cm hög, 67 cm bred upptill.

Inskrift:

...ą...ar : hakunar : þ - t : ru - s : far - ...
1 5 10 15 20

... *Hákonar, þ(a)t* ...

... Håkans, det ...

Till läsningen (enligt Janssons granskningsprotokoll): Runan 1 finns på det stycke, som har fastsatts nedtill på stenen. Då man icke kan fastställa, var stycket har suttit, kan man icke vara säker på att den varit **a**; den kan också ha varit **n**; **a**- och **n**-runorna ha dubbelsidig bst. Före 2 **a** finns på detta stycke inga spår av ristning. 2 **a** har förlorat hst ovanför bst genom att stenens kant har slagits av. Skiljetecknet efter 3 **r** är tydligt (:). I 6 **k** finns mellan hst och bst en kraftig urgröpning, som säkert är naturlig. Skiljetecknen efter 10 **r** och 13 **t** äro tydliga. Mellan 11 **þ** och 13 **t** går ett brott, i vilket en runa har gått förlorad. Möjligen finns ett mycket svagt och obetydligt spår av en bst t. v. om den försvunna hst. 13 **t** är mycket nött, men läsningen är säker. I 15 **u** är bistavens nedre del endast svagt skönjbar i brottkanten; övriga delar av runan tydliga. Efter 15 **u** är ristningsytan bortnött 12 cm, vilket motsvarar plats för en runa. Vid nedre marglinjen kan ett svagt, centimeterlångt spår av en hst skönjas. Skiljetecknet efter 17 **s** är tydligt. I 18 **f** är huvudstavens topp

skadad genom flagring och övre bst grund men säker. 20 **r** har förlorat toppen genom att stenens kant har slagits bort. Av runan 21 återstår endast något mer än nedre hälften av en hst.

De bevarade brottstyckena av texten ge vid handen, att inskriften ej har varit formulerad efter någon schablon. Desto mera är det att beklaga, att det fattas så många runor, att man ej kan få någon säker ledning för en supplering. Angående namnet *Hákon*, som här förekommer i gen., 4–10 **hakunaʀ**, liksom på Sm 76 **hkunaʀ**, se Sm 16, där nom.-formen är belagd, **hakun**.

128. Göberga. Linderås sn.

Pl. 87.

Litteratur: A. Friberg: Undersökningsprotokoll den $^{11}/_{6}$ 1909, brev till G. de Geer den $^{9}/_{4}$ 1919, $^{27}/_{6}$ 1919, $^{15}/_{6}$ 1920, brev till S. Müller den $^{22}/_{6}$ 1920 (NSmArk); G. de Geer: Brev till A. Friberg den $^{17}/_{6}$ 1919, , $^{11}/_{6}$ 1920, $^{17}/_{6}$ 1920 (NSmArk); S. Müller: Brev till A. Friberg den $^{25}/_{6}$–$^{26}/_{6}$ 1920 (NSmArk).
Äldre avbildning: O. v. Friesen: foto 1909 (NSmArk).

På ägorna till Göberga finnas talrika fornlämningar. År 1939 påträffades vid byggandet av en ladugård 18 gravar. En hällkista i ett röse är noterad i *Sverige* (utg. av A. Kempe, E. Apelqvist och O. Sjögren) 2, 1917, s. 254. Runstenen kom i dagen 1908. Den hade haft sin plats i stenfoten till ett uthus och placerades senare på gårdsplanen S om manbyggnaden.[1]

Stenen är full av fördjupningar, av vilka några sträcka sig ganska långt in, en 17 cm en annan 14 cm. Ett hål går tvärs igenom. Professor G. de Geer meddelar den $^{11}/_{6}$ 1920 ang. dessa utvittringar: »Denna [runstenen] befanns bestå av olivindiabas, en bestämning, som bekräftats genom å slipprof utförd undersökning. Såsom ej sällan är fallet med denna bergart, hade ifrågavarande block blivit starkt angripet av vittring och var på många ställen djupt urgröpt av mer eller mindre skrovliga vittringsgropar, av vilka en gick tvärs igenom blocket. Groparnas form — stundom vidare inåt — visade tydligt, att de icke bildats med konst utan genom vittring. Det genomgående hålet var mer än 50 cm långt.»

Stenen är avslagen nedtill. Runorna äro delvis skadade. På den yta, som inramas av inskriften, synes ett kors jämte rester av ornamentik. Höjd 84 cm, bredd vid basen 83 cm. Runorna äro 8 cm höga.

Inskrift:

... in×iftiʀ þ ... rlak - ...
1 5 10

... (*ste*)*in eptir Þ*(*o*)*rlák* ...

... stenen efter Torlak ...

Till läsningen: 4 **f** har endast nedre bst bevarad. Av 5 **t** synes större delen av hst som en smal, skarp ränna; bistavarna äro starkt vidgade. Av den runa, som stått mellan 8 **þ** och 9 **r** finnas inga säkra spår. På 9 **r** är bistavens nedre del mycket svag. Efter 12 **k** synes på ganska stort avstånd en hst. De spår, som finnas mellan 12 **k** och runan 13, kunna möjligen vara svaga rester av ett skiljetecken.

Namnet *Þorlákr*, vars ack.-form står här, 8–12 **þ...rlak**, förekommer över hela Norden. Det är mycket brukligt på Island, ganska vanligt även i Norge (Lind), medan det är betydligt sällsyntare på östnordiskt område. Från svenska runinskrifter kunna anföras **þurlakʀ** Ög 23, **þorlak** ack. Ög. 156 samt i formen **þorlaik** ack. på U 753; i diplomen blott enstaka exempel. I danska runinskrifter finnas fyra belägg; ej synnerligen vanligt senare.

[1] Enligt Kempe–Apelqvist–Sjögrens aa s. 254 skola i Linderås ha funnits ytterligare två runstenar vilka legat i kyrkans murar men gått förlorade.